

Siirtolaisurheilija VILLE RITOLA

Syntymästä 100 vuotta 1996

Näyttelyn toteutus:	SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI, Turku SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN POHJANMAAN ALUEKESKUS, Peräseinäjoki
Käsikirjoitus ja suunnittelu:	Olavi Koivukangas, SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI, Turku
Kuvat:	Peräseinäjoen kunta Urheilumuseo, Helsinki Siirtolaisuusinstituutti, Turku
Tulostus:	Kuva-Pulssi Oy, Turku

SUOMESTA ON LÄHTENYT SIIRTOLAISEKSI 1,2 MILJOONAA IHMIÄ.
LÄHES 400 000 SUOMALAISTA MUUTTI YHDYSVALTOIHIN JA KANADAAN
ENNEN TOISTA MAAILMANSOTAA.

MUKANAAN HE VEIVÄT KULTTUURINSA, JONKA YHTENÄ OSANA OLIVAT
URHEILU JA LIIKUNTA.

AMERIKANSUOMALAISTEN AKTIIVISIN URHEILUKAUSI AJOITTUU VUOSIIN
1905-30, JONA AIKANA PERUSTETTIIN YLI 100 SEURAA. TUNNETUIN
NIISTÄ OLI NEW YORKISSA 1901 PERUSTETTU FINNISH-AMERICAN
ATHLETIC CLUB.

MONET HUIPPU-URHEILIJAT OVAT LÄHTENEET SIIRTOLAISIKSI - KUTEN
JUOKSIJA HANNES KOLEHMAINEN JA KIEKONHEITTÄJÄ ARMAS TAIPALE
VUODEN 1912 TUKHOLMAN OLYMPIALAISTEN JÄLKEEN.
KOLEHMAINEN PALASI SUOMEEN VUONNA 1920 ANTVERPENIN
KISOJEN JÄLKEEN JA TAIPALE VANHOILLA PÄIVILLÄÄN.

SIIRTOLAISURHEILJOISTA KORKEIMMALLE ON NOUSSUT
"PERÄSEINÄJOEN SUSI", VILLE RITOLA, VIIDEN OLYMPIAKULTAMITALIN
JA KOLMEN HOPEAMITALIN VOITTAJA.

VIISINKERTAISENA OLYMPIAVOITTAJANA VILLE RITOLA EDUSTI
PUHDASTA AMERIKANSUOMALAISTA URHEILUA, SILLÄ HÄN ASUI
YHDYSVALLOISSA VUOSINA 1913-71. PARIISIN (1924) JA
AMSTERDAMIN (1928) OLYMPIALAISSA HÄN KUITENKIN KILPAILI
SUOMEN VÄREISSÄ.

TÄMÄ NÄYTTELY ON KUNNIANOSOITUS VILLE RITOLALLE, SISUKKAALLE
SUURJUOKSIJALLE, HÄNEN SYNTYMÄNSÄ 100-VUOTISJUHLAN
KUNNIAKSI.

SAMALLA NÄYTTELY TEKEE KUNNIAA KAIKILLE
SIIRTOLAISURHEILJOILLE.

Kuva: Urheilumuseo

20:STÄ LAPSESTA 11 AMERIKKAAN

Ville Ritolan perhe:

Isä: Juha Samelinpoika Ritola (1851-1944)

1. vaimo Serafia Kaarlentytär o.s. Myllyniemi (1844-1884) (vihitty 1872)

2. vaimo Serafia Juhantytär o.s. Gewar (1863-1919) (vihitty 1884) (Villen äiti)

Lapset isän 1. avioliitosta:

1. Maria Stiina (1874-1959). Muutti Amerikkaan 1893.
2. Aleksandra Helena (1876- ?). Muutti Amerikkaan 1895 ja 1914.
3. Selma Serafia (1877- ?). Muutti Amerikkaan 1901.
4. Edla Matilda (1879-1956).
5. Juho Kustaa (1881-1926).
6. Salomoni (1884-1884).

Lapset isän 2. avioliitosta:

7. Lahja Armas (1885-1885).
8. Frans Emil (1886-1960). Muutti Amerikkaan 1904.
9. Matti Sameli (1888-1910). Muutti Amerikkaan 1906.
10. Toivo Salomoni (1890-1890).
11. Lempi Senja (1891- ?). Muutti Amerikkaan 1914.
12. Elin Lydia (1893-1894).
13. Amanda Elvira (1894-1985). Muutti Amerikkaan 1912.
14. **Viljo Eino (1896-1982). Muutti Amerikkaan 1913. palasi takaisin 1971.**
15. Aina Martha (1897-1943). Muutti Amerikkaan 1914.
16. Laina Lydia (1899-1900).
17. Aili Josefina (1900-1969). Muutti Amerikkaan 1924.
18. Tuovi Siviä (1902-1993). Muutti Amerikkaan (aikamäärä puuttuu).
19. Selma Lydia (1905-1982).
20. Eero Iisakki (1907-1976).

Ritolan sukutalo Peräseinäjoen kirkonkylässä. Kuvassa Ville Ritola toisen vaimonsa Liisan kanssa. Seinässä oleva muistolaatta on paljastettu 29.5.1970. (Peräseinäjoki)

VILJO EINO RITOLA syntyi Peräseinäjoella tammikuun 18. päivänä 1896. Isä Juha Samelinpoika Ritola (1851-1944) oli naimisissa kaksi kertaa, hänen toinen vaimonsa Serafia Juhantytär (1863-1919) oli Viljon äiti. Perhe oli suuri, kaikkiaan syntyi 20 lasta, joista Viljo oli neljästoista. Suurelle sisarusjoukolle, joista tosin 5 kuoli aivan pieninä, ei riittänyt töitä kotitilalla, joten Amerikkaan lähtikin kaikkiaan 11 Ritolan sisarusksista.

Lapsuudessaan Viljo osallistui kaikkiin maalaistalon töihin, kävi paimenessa ja ajoi hevosta.

Kansakoulua Ritolan sisarusket kävivät Peräseinäjoen Viitalassa. Neljän kilometrin matka koulusta kotiin juostiin usein kilpaa.

Ritolan lapset tottuivat kovaan työhön, ja jo 10-vuotiaana Viljo oli sahalla töissä ja kestkievearin kyytipoikana.

Lapsuusajan urheilua olivat poikasakkiäiset kylätappelut. Nämä kokemukset olivat Viljolle myöhemmin hyödyksi Amerikassa, missä "luuvitonen" joutui joskus puhumaan.

HANGOSTA ELLIS-SAARELLE 1913

Viljon Frans Emil -niminen veli oli mennyt Amerikkaan vuonna 1904. Hän lähetti kirjeessä matkarahat miehiksi varttuneelle Viljo-veljelleen vuonna 1912. Franssi, Amerikassa Frank, lupasi järjestää veljelleen myös asunnon ja työpaikan.

Kesäkuussa 1913 Viljo Ritola ryhtyi puuhaamaan lähtöä Amerikkaan. Ensinnäkin oli hankittava passi Vaasasta sekä todistukset rippikoulusta, rokotuksesta ja silmätarkastuksesta. Lääkärintodistukset nuorukainen kävi hakemassa avoaloin Alavudelta - matkaa kertyi 60 km.

Kuva: Siirtolaisuusinstituutti

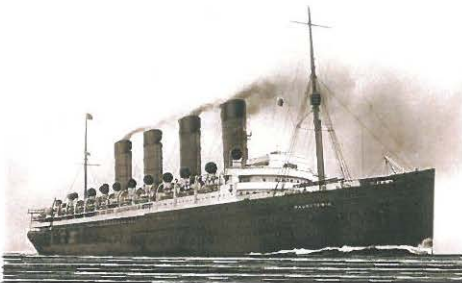
Heinä-elokuun vaihteessa Viljo Ritola lähti Alavuden Sydänmaan asemalta junalla kohti Hankoa. Kädessään hänellä oli vanerinen laukku ja aikaisemmin Amerikkaan Peräseinäjoelta menneelle Heikki Kannolle vietävä kantele. Viimeisen yönsä Suomen kamaralla Viljo Ritola nukkui Hangon siirtolaishotellissa. Elokuun 2. päivänä 1913 Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiön "Astraea" höyrysi Hangon satamasta kannellaan muiden siirtolaisten joukossa 17-vuotias Viljo Ritola. Lippu oli maksanut 50 USA:n dollaria. Matka suuntautui Hulliin ja sieltä maitse Lontooseen. Siellä Viljo osti kumisen paidankauluksen, sillä Amerikassa oltaisiin herroiksi.

Kuva: Siirtolaisuusinstituutti

49	Leunard	New York	1/2 Astoria 2/2	1/2 Kantele 2/2								
Cash	P.paid	Nämn	M	Q	B	inf.	Från	Till	Ångt.	Dag	Anmärkning	
Fr S S 1648	Talja Erik Ritola	18					Hägr	New York		49 12 13	1/2	1/2

Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön matkustajaluettelo v. 1913. (Siirtolaisuusinstituutti)

Kuva: Siirtolaisuusinstituutti

Elokuun 9. päivänä 1913 Cunard-linjan "Mauretania" lähti Liverpoolista kohti New Yorkia. Merimatka kesti kolme viikkoa. New Yorkin edustalla Ellis-saarella siirtolaiset suljettiin lukkojen taakse ja sitten heidät pantiin jonoon. Tarkastuksen läpäisseiden selkään tehtiin liidulla risti. Viljo Ritola pelkäsi, ettei hän läpäise tarkastusta, koska muuan merimies oli lyönyt hänen silmänsä mustaksi laivalla.

Kuva: Siirtolaisuusinstituutti

New Yorkin Grand Central -asemalla uusi siirtolainen nousi junaan kädessään veljensä osoitelappu. Italialainen perhe neuvoi jäämään junasta Nurselin asemalla 50 mailia New Yorkin keskustasta. Frans-veli ja muut suomalaiset osoittivat tulijan mustaa silmää ja nauroivat: "Sinä oletkin jo maan kansalainen!"

Kuva: Siirtolaisuusinstituutti

KARPENTERIKSI RAKENNUKSILLE

New Yorkin kaupungin alaosa. (Siirtolaisuusinstituutti)

Ensimmäiseksi käytiin kaupassa ostamassa Viljolle uudet vaatteet.

Viljo (Amerikassa William) Ritolan ensimmäinen työ New Yorkissa oli kaasuputkien laskua maahan. Pian löytyi kirvesmiehentöitä Valhallan patotyömaalla. Siellä hänestä kehittyi nopeasti taitava kirvesmies. Hän viihtyi hyvin laiturien, siltojen ja korkeiden pilvenpiirtäjien rakentamisessa. Työpäivät olivat usein 12-14 tuntisia.

Kuva: Urheilumuseo

Rakennusporukka ruokatunnilla Newarkissa vuonna 1926. Vasemmalta Jack Mäki Ilmajoelta, kolme Säkkijärven miestä, Ritola ja hänen Amerikkaan kutsumansa Yrjö Koski sekä Turun saaristosta kotoisin oleva Arthur Heikkilä. (Urheilumuseo)

ENSIASKELEET URHEILUSSA

Ville Ritola lenkilla paksussa villapaidassa ja raskaat kengät jalassa. Ritola asui suomalaisessa "poikatalossa" 124. kadulla. Harjoitukset oli tehtävä aamulla varhain ja illalla työpäivän jälkeen. (Urheilumuseo)

Vuonna 1915 William Ritola - suomalaisille Ville - lähti kiertelemään Yhdysvaltain itäosia kävellen maanteillä ja ajaen pummillla rautateillä. Väillä hän oli töissä mm. rakentamassa laitureita.

Ensimmäisen maailmansodan aikana Ritola kierteili rakentamassa sotilastukikohtia, parakkeja, varastoja ja laitureita sekä vedenalaisia tukikohtia sukellusveneille. Sotaan hän ei ollut halukas lähtemään - kun ei ollut Yhdysvaltain kansalainenkaan.

Ritola haki kansalaisuuspapereita ensimmäisen kerran vuonna 1923, jolloin oli ollut Amerikassa 10 vuotta. Vuosikiintiö oli kuitenkin täynnä, eikä hän tässä vaiheessa saanut kansalaisuutta.

Ritola joutui kosketuksiin urheilun kanssa suomalaisten siirtolaisten parissa. Suosituimpia lajeja olivat nyrkkely ja paini, joita hän seuransa Finnish-American Athletic Clubin puitteissa harrasti.

Tosissaan Ville Ritola innostui juoksemaan vasta vuonna 1919 ollessaan työssä sukellusveneasemalla lähellä New Yorkia. Innostajana oli Väinö Noppa, yksi "Finnish-American Athletic Clubin" johtomiehistä.

Ritolan ensimmäinen kilpailu oli New Yorkin ympärijuoksu keväällä 1919. Matkaan lähti 700 juoksijaa. Lähes harjoittelematon Ville Ritola oli 33:s. Tästä alkoi järjestelmällinen harjoittelu.

Finnish-American Athletic Clubin juoksijoita sisäratakilpailussa New Yorkissa vuonna 1923. Toinen vasemmalta Armas Fager, Ilmari Primmi (Raunio), Ville Ritola, keskellä Väinö Noppa, Gunnar Nilson, John Vink ja Nestori Erikson. (Urheilumuseo)

KOHTI PARIISIN OLYMPIALAISIA

Vuonna 1920 Ville Ritola alkoi kilpailla säännöllisesti. Hannes Kolehmainen pyysi Ville Ritola lähtemään vuoden 1920 Antwerpenin olympialaisiin.

Ritola oli kuitenkin tavannut suomalaisten tanssihaalilla tulevan vaimonsa, vuonna 1912 Amerikkaan tulleen Selma Aallosen, ja avioliitto sotki suunnitelmat. Ritola katui jälkepäin, ettei lähtenyt Antwerpeniin. Hän oli nuori ja hyvässä kunnossa eikä raskas työ ollut vielä kangistanut jäseniä. Hannes Kolehmainen sanoi, että Ritola olisi voittanut joka matkan.

Vuonna 1921 Ville Ritola alkoi kilpailla enemmän ja voitti kaikki matkat kahdesta mailista ylöspäin sekä sisäradoilla että ulkona. Kaikenkaikkiaan Ritola voitti 18 Yhdysvaltain mestaruutta vuosina 1921-27.

Keväällä 1922 Ville Ritola oli toinen Bostonin maratonilla, vaikka ei ollut ehtinyt harjoitella koko talvena.

New Yorkin pormestari Highland ojentaa Ville Ritolalle palkinnon kaupungintalon edessä vuonna 1922 suomalaisen voitettua 12 mailin New Yorkin läpijuoksun. (Urheilumuseo)

Kesällä 1923 italialainen "Il Popolo" -sanomalehti järjesti 14 mailin New Yorkin halkijuoksun. Ville Ritola voitti sen ylivoimaisesti, ja palkinnon voittajalle ojensi elokuvatahti Rudolf Valentino.

Vuonna 1923 amerikansuomalaiset ryhtyivät keräämään varoja, jotta Ville Ritola ja muut suomalaisurheilijat voisivat osallistua Pariisin olympialaisiin.

Ville ja Selma Ritola laivankannella New Yorkissa lähdessä Suomeen joulukuussa 1923 valmentautumaan seuraavan kestin Pariisin olympialaisiin. (Urheilumuseo)

NELJÄ KULTAA, KAKSI HOPEAA PARIISISTA

"Tampereen Pyrintön" paidassa.
(Peräseinäjoki)

Pariisin olympiakisat 1924. Ville Ritola "Ameriikan Timpermäni", jatkoi vauhdikasta juoksuaan. Jo ennen viimeisen kierroksen alkua yleisö oli puhjennut niin rajuun meluun, ettei Ritola voinut kuulla kellon soittoa. Ehkä oli silmäkin sen verran himmentynyt, ettei vilahduksena heilautettu ykkönen näkynyt kierrostaulussa. Näin Ritola ei tiennyt matkan olevan päättymässä. Niin ylivoimainen oli Ville Ritola 10 000 metrillä. (Urheilumuseo)

Ritolat saapuivat Suomeen joulun alla 1923. Matkakumppanina oli tamperelainen nahkatehtailija Yrjö Salminen, jonka nahkatehtaalla Ritola sai työtä. Asunto järjestyi Selman siskon Luona Kuninkaankadulla.

Ritola liittyi Tampereen Pyrintöön ja harjoitteli Väinö Sipilän, Eero Bergin ja Tuuloksen veljesten kanssa Pyymikin rinteillä ja urheilukentällä. Tarinan mukaan maaseutupoliisi yritti kerran pidättää puolipukeisen juoksijan Pitkäniemen mielisairaalaista karanneena potilaana.

Ritolan kunto nousi kohisten. Olympialaisten karsinnoissa Eläintarhan kentällä toukokuussa 1924 Ritola juoksi kurakelillä uuden 10 000 metrin maailmanennätyksen 30.35,4.

Pariisin olympialaisissa (6.-31.7.1924) Ritolan ohjelma oli kova: kahdeksana päivänä kahdeksan kilpailua. Ensimmäisen lajinsa, suoraan loppukilpailuna juostun 10 000 metriä, Ritola voitti maailmanennätysajalla 30.23,2. Kultaa tuli myös 3 000 metrin esteissä ajalla 9.33,6 sekä 10 000 metrin maastojuoksun joukkuekilpailussa ja 3 000 metrin joukkuejuoksussa. Hopeaa 5 000 metrillä ajalla 14.31,4, vain rinnanmitan Paavo Numelle hävinneenä. Toinen hopea tuli 10 000 metrin maastojuoksussa taas Paavo Nurmen jälkeen. Pariisin olympialaisissa Ville Ritolan irtistus tuli tutuksi urheilumaailmalle.

"Irtistus kuin Ritolalla, tuli paloi paidan alla", lauloi Veikko Lavi myöhemmin. Olympiavoittajalle järjestettiin juhlat Peräseinäjoen Jukolan nuorisoseurantalolla.

Ville Ritola olympiavoittajana ja maailmanennätysmiehenä 10 000 metrin juoksun jälkeen Pariisissa. (Urheilumuseo)

TAKAISIN AMERIKKAAN

Kesän 1924 mentyä ei olympiasankarille löytynyt töitä Suomesta. Villen oli lähdeittävä Amerikkaan etsimään työtä. Selma jäi Suomeen odottamaan vauvan syntymistä.

Vastaanotto Amerikassa ei ollut erityinen. Amerikkalaiset eivät pitäneet siitä, että Ritola oli edustanut Suomea. Monet amerikansuomalaisetkaan eivät paljon piitanneet olympialaisista, mutta Finnish-American Athletic Clubissa juhlittiin voittoja koko syksy.

Ville Ritolasta talvella 1925 otettu kuva Finnish-American Athletic Clubin edustusasussa julkaistiin amerikkalaisissa oppikirjoissa. (Urheilumuseo)

Montrealissa vuonna 1925 Paavo Nurmen Amerikan maikan aikana. Vasemmalta Ville Ritola, Paavo Nurmi ja italialainen Ugo Frigerio, 10 000 metrin kävelijä Pariisiin olympialaisissa. (Urheilumuseo)

Joulukuussa 1924 Paavo Nurmi saapui runsaan puolen vuoden kilpailumatkalle Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Nurmen ja Ritolan voitot ja maailmanennätykset sisäradoilla tekivät Suomea tunnetuksi amerikkalaisten keskuudessa. Arvellaanpa juoksujen osaltaan vaikuttaneen siihen, että Suomi sai kipeästi tarvitsemiaan lainoja Yhdysvalloista.

Anja-tytär oli syntynyt Suomessa 26.11.1924, ja maaliskuussa Selma ja Anja saapuivat Amerikkaan.

AMSTERDAMIN OLYMPIALAISET

Suomen Urheiluliitto lähetti syksyllä 1927 Ville Ritolalle kutsun saapua Suomeen harjoittelemaan Amsterdamin olympialaisia varten.

Tällöin Ritola kävi New Yorkissa rakennuksilla töissä eikä ollut harjoitellut paljoakaan.

Ritola lähti kuitenkin perheineen Suomeen ja liittyi Helsingin Tovereihin. He asuivat Selman vanhempien luona Albertinkadulla.

Ritola harjoitteli yhdessä Eino Purjeen ja Toivo Loukolan kanssa.

Kunto oli keskinkertainen - ikäkin jo 32 vuotta. Kunnan kohenemiseen vaikutti Helsingin Tovereiden mainio sokea hieroja Arvo Lehtinen.

Amsterdamin olympialaisten (28.7.-12.8.1928) ohjelma ei ollut Ritolalle yhtä rankka kuin Pariisissa.

Kaikenkaikkiaan Ritolalla oli viisi juoksua seitsemänä päivänä.

Ohjelmasta oli jäänyt pois maastojuoksu ja 3 000 metrin joukkuejuoksu.

Olympialaisiin valmistautumista: 5 000 metrin juoksu Helsingin Eläintarhan radalla 21.6.1928. Vasemmalta Ville Ritola, Eino Purje, Toivo Loukola, Eino Seppälä, Ilmari Posti. (Urheilumuseo)

Ritola voitti kultamitalin 5 000 metrin pitkällä kirillä ennen Paavo Nurmea ajalla 14.38,0, mutta 10 000 metrillä Nurmi puolestaan löi loppukirissä Ville Riolan ajalla 30.18,8. (Lehtikava Oy)

Sisukas voittaja 5 000 metrin kultamitalijuoksun jälkeen Amsterdammassa. (Peräseintäjoki)

KIUKKUISENA AMERIKKAAN

Suomen olympiajoukkueen saapuessa Helsingin satamaan sitä oli vastaanottamassa kymmentuhatpäinen yleisö.

Pääministeri Juho Sunila lausui urheilijat tervetulleiksi kotimaahan.

Ville Ritola ja Paavo Yrjölä saivat Suomen Valkoisen Ruusun ensimmäisen luokan ritarimerkin.

Laivamatkalla oli syntynyt tappelu urheilijoiden kesken ja suutuspäissään Ritola ei käynyt edes Peräseinäjoella tapaamassa sukulaisiaan vaan käveli aamulla laivakonntoriin tiedustelemaan Amerikan laivoja.

Laiva Englantiin lähtikin pian ja Lontoossa kului viikko.

Matka yli Atlantin tapahtui "Mauretanialla", samalla laivalla, jolla 17-vuotias nuorukainen oli mennyt ensi kerran Amerikkaan.

Ritolan perheelle oli järjestetty hytti ensimmäisessä luokassa.

New Yorkissa Ritolalle järjestettiin juhlat ja hän sai

Finnish-American Athletic Clubin sormuksen.

Vuonna 1929 Ville Ritolaa yritettiin houkutella ammattilaiseksi Amerikassa. Amerikassa syntynyt Gus Kallio (oik.) oli ammattipainija. (Peräseinäjoki)

Ville Ritola painijana:

"Paluumatkalla Amsterdamin olympialaisista laivalla sattui sitten se kuuluisa tappelu: me juhlimme siinä ja keskisarjan painija Vilho Pekkalan tuli mukaan. Pekkala makasi selällään minun makuulavitsallani ja me otettiin yhteen.

En tiedä mistä koko tappelu alkoi, mutta pojat kertoivat, että minun tukkanani oli noussut pystyyn ennen tappelua, minä vissiin kuritin Pekkala.

Lehdet paisuttelivat tapausta, jonkin lehden mukaan se oli suurempi tappelu kuin Oolannin sota".

(MOLSKI, Suomen painiliiton tiedotuslehti, 1/1990)

Amsterdamin olympialaisten jälkeen Ritola ei osallistunut enää suurempiin kilpailuihin. Yhdysvalloissa hän juoksi vielä muutamia voitokkaita kilpailuja.

Vuonna 1931 Ville Ritola ajatteli vielä osallistua Los Angelesin olympialaisten maratonille seuraavana vuonna.

Hän lähtikin Floridaan harjoittelemaan, mutta juoksu kävi kankeasti. Raskas työ ja varsinkin laiturirakennusten kylmässä vedessä saatu reumatismi vaativat veronsa. Juoksija Ville Ritola siirtyi historian kirjoihin.

CURRICULUM VITAE

Ritola, Viljo (Ville) Eino

*18.1.1896 Peräseinäjoki, †24.4.1982 Helsinki.
Työnjohtaja. Seurat: Finnish American Athletic Club,
Peräseinäjoen Toive, Tampereen Pyrintö.

Urheilusaavutukset:

Pariisin Olympiakisat 1924:

kultaa	10 000 m	30.23,2
	3 000 m esteet	9.33,6
	10 000 m maastajuoksu, joukkuekilpailu	
	3 000 m joukkuejuoksu	

hopeaa	5 000 m	14.31,4
	10 000 m maastajuoksu	34.19,4

Amsterdamin Olympiakisat 1928:

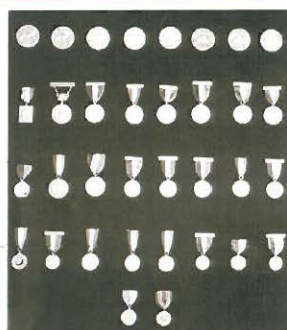
kultaa	5 000 m	14.38,0
hopeaa	10 000 m	30.19,4

Muut merkittävät kilpailusaavutukset:

18 Yhdysvaltain mestaruutta		
Merkittäviä voittoja yhteensä 80		
Parhaat ajat:	1 500 m	3.58,3
	3 000 m	8.40,4
	5 000 m	14.23,2
	10 000 m	30.19,4

Muut tunnustukset ja huomionsoitukset:

- 1924 Suomen Olympialaisten 2. lk:n ansioristi
- 1928 SVR I lk ritarimerkki
Finnish-American Athletic Clubin sormus
- 1938 Finnish-American Athletic Club of New York City kunniajäsenyys
- 1947 Suomen Urheilun kultainen ansioristi
- 1967 SLR I lk ritarimerkki olympiasolkineen
- 1970 Tampereen Pyrintön kultainen ansiomerkki
- 1971 Yleisurheilun EM-kilpailujen mitali
- 1972 Suomen valtion ylimääräinen eläke
Helsingin Tovereiden 50-vuotismitali ja kultainen ansioristi
- 1976 SVUL:n muistomitali 80-vuotispäivän kunniaksi
- 1978 Juoksijapatsas Peräseinäjoelle
- 1982 Hautaus valtion kustannuksella

Täten luovutan
koleikkunalleni Peräseinäjoelle 5 kultamitalia ja 3
hopeamitalia, jotka olen voittanut Pariisissa ja Amster-
damin Olympialaisissa edustallessani Suomea.

Samalla luovutan 22 ensimmäistä palkintoa, joista
13 on Yhdysovaltain mestaruutta, sekä Ratsolgh
Daleinon lahjoittaman kunniamerkintopatsaan.
Lahjoitan myös kolmein Atlantin City araimen,
jonka sain yhteisä Finnish America A.C. seurato-
verien kansasta.

Kannusalabeon nämä lahjoittelut palkinnat esitelli-
syyteen, abkeruuteen, yhtiöhenkeen ja isänmaan-
rakkauteen.

Peräseinäjoella elokuun 8 päivänä 1970.

Viljo Ritola
Ville Ritola

Kotiseutujuhlassa Peräseinäjoella 8.8.1970
Ville Ritola luovutti olympiamitalinsa ja muita
palkintojaan Peräseinäjoen kansalaiskoululle.
Nykyään mitalit ovat Peräseinäjoen kunnan
valtuustosalissa ja muu Ville Ritolaan liittyvä
aineisto on "Villen kammarissa"
kunnantalossa.

YHDYSVALTAIN KANSALAISEKSI

TO BE GIVEN TO THE PERSON NATURALIZED

No. 4138731

William No. 278749

Personal description of holder as of date of naturalization: Age 41 years, sex male, color white, complexion Fair, color of eyes BROWN, color of hair BROWN, height 5 feet 8 inches, weight 145 pounds, marks distinctive marks NONE, marital status married, former nationality Finland.

I certify that the description above given is true and that the photograph affixed hereto is the likeness of me.

WILLIAM RITOLA

Example and true signature of holder:

UNITED STATES OF AMERICA, SS
SOUTHERN DISTRICT OF NEW YORK, SS

It is known that **William Ritola**, born [redacted] at **Brooklyn, NY**, having petitioned to be admitted a citizen of the United States of America and at a hearing of the [redacted] District Court of the [redacted] County of [redacted] State of [redacted] on **January 16th 1922** the court having found that the petitioner conforms to the requirements in the Naturalization Act in all respects as required with the United States of America, that he is a suitable and proper person to be admitted to the citizenship of the United States, to be admitted as a citizen of the United States of America.

In testimony whereof the seal of the court is hereunto affixed this **16th** day of **January** in the year of our Lord one thousand nine hundred and **22** and of the [redacted] Independence of the United States.

Charles Weiser

U.S. District Court

William Ritola oli saanut vuonna 1923 väliaikaiset Yhdysvaltain kansalaisuuspaperit, mutta haki ja sai virallisen kansalaisuuden vuonna 1937. (Peräseintäjoki)

Selma, tytär Anja ja Ville Ritola New Yorkissa. (Urheilumuseo)

Anja Villentytär Ritola, nykyisin Impola, asuu edelleen New Yorkissa. (Peräseintäjoki)

Ville Ritola tyttärensä Anjan kanssa New Yorkissa 1920-luvulla. (Urheilumuseo)

TYÖTÄ JA JUHLAA

Ville Ritola kunnostamassa New Yorkin Grand Central - rautatiesiltaa 1952. (Peräseinäjoki)

Vuonna 1959 Ville Ritola lopetti raskaat työt. Ritola oli toiminut myös varakkaiden amerikkalaisten perheiden tarjoilijana ja autonkuljettajana pula-aikana. Vaimo Selma työskenteli sisäkkönä, mm. vuonna 1930 Ritolat olivat töissä Japanin suurlähettiläällä ja asuivat samassa talossa isäntäperheen kanssa.

Ville Ritola helikopterilentokentän työmaalla New Yorkin satamassa vuonna 1956. Tavallisesti Ville nostettiin rautasiihtingin nokkaan, missä hän kiinnitti pultteja. Usein hän kiipesi itse ylös, alas hän tuli aina omin voimin. (Urheilumuseo)

Ville Ritolan täyttäessä 50 vuotta vuonna 1946 järjestivät vanhat urheilutoverit juhlat Kansallisessä seurassa New Yorkissa. (Urheilumuseo)

PALUU SUOMEEN

Vuonna 1965 kuoli Villen vaimo Selma Ritola. Anja-tytär oli jo mennyt naimisiin. Vuonna 1967 Ville Ritola avioitui Liisa Laurenin kanssa.

Keväällä 1970 Peräseinäjoen kunta kutsui Ville Ritolan kunniavieraaksi, kun hänen kotitalonsa seinään naulattiin olympiavoittajan muistolaatta. Tähän tilaisuuteen Ritola ei ehtinyt, mutta saapui Suomeen heinäkuussa 1970.

THE CITY OF NEW YORK
OFFICE OF CITY CLERK
MUNICIPAL BUILDING, MANHATTAN

Marriage License No. 47693

Certificate of Marriage

I, Thomas F. McLaughlin, Acting Deputy City Clerk, duly designated by the Clerk of the City of New York to solemnize marriages, Do Herewith Certify that I did on this 20 day of January in the year A. D. 1968, at the office of the City Clerk, in the Borough of Manhattan, City of New York, State of New York, solemnize the rites of matrimony between

of Paavo Nurmi in the County of Essex State of N.Y.
and Liisa Laurein in the County of Essex State of N.Y.
in the presence of Helka-Liisa Ritola as witness.

Witness my hand at the office of the City Clerk, Borough of Manhattan, City of New York, State of New York, this 20 day of January A. D. 1968.

Thomas F. McLaughlin
Acting Deputy City Clerk of the City of New York, Borough of Manhattan

NY 47693
Reproduced for use of \$1.00 fee
Photocopy of Marriage Certificate

Kuva: Peräseinäjoki

Ville Ritola saapumassa Suomeen vuonna 1970 - ensi kertaa 42 vuoteen. (Urheilumuseo)

Suomen matkan innoittamana ja kyllästyneenä New Yorkin yhä kasvavaan rikollisuuteen Ville ja Liisa Ritola päättivät muuttaa pysyvästi Suomeen vuonna 1971. "New Yorkin Uutiset" kuvasi lähtötunnelmia kesäkuussa 1971 New Yorkin satamassa seuraavasti:

Kungsholmin lähtö kohti Skandinaavia lauantaina oli yhtä juhlaa hytistä hyttiin samppanjalasien kilahdellussa ja saattajien toivotelessa halkein mielin hyvää matkaa lähtiöille. Loppunmydyssä laivassa oli mukana noin 110 suomalaista näiden mukana juoksuratojen entinen kultamitalipoika William (Ville) Ritola vaimoineen, joka oli päättänyt nyt jättää Amerikan asettuakseen asumaan pysyvästi Helsingin Lauttasaareen.

(Peräseinäjoki)

Ville ja Liisa Ritola Paavo Nurmen omistamassa kaksiossa Lauttasaaressa. (Urheilumuseo)

VANHAT TOVERIT

Vanhat kilpakumppanit Paavo Nurmi ja Ville Ritola kultamitaliemiesten kerhon kokouksessa "Vanhassa Tallissa" Helsingissä. (Urheilumuseo)

Vanhat ystävät Ville Ritola ja presidentti Urho Kekkonen Tamminiemessä vuonna 1970. (Urheilumuseo)

Ville, "Satupeikka" (Emil Zatopek) ja Ilmari Salminen, kympin kultamitaliemiehet kaksi-, kolme- ja neljäkymmenluvulta. Takana keihään kultamitalisti Tapio Rautavaara ja Matti "isäpoika" Järvinen. (Peruseinäjoki)

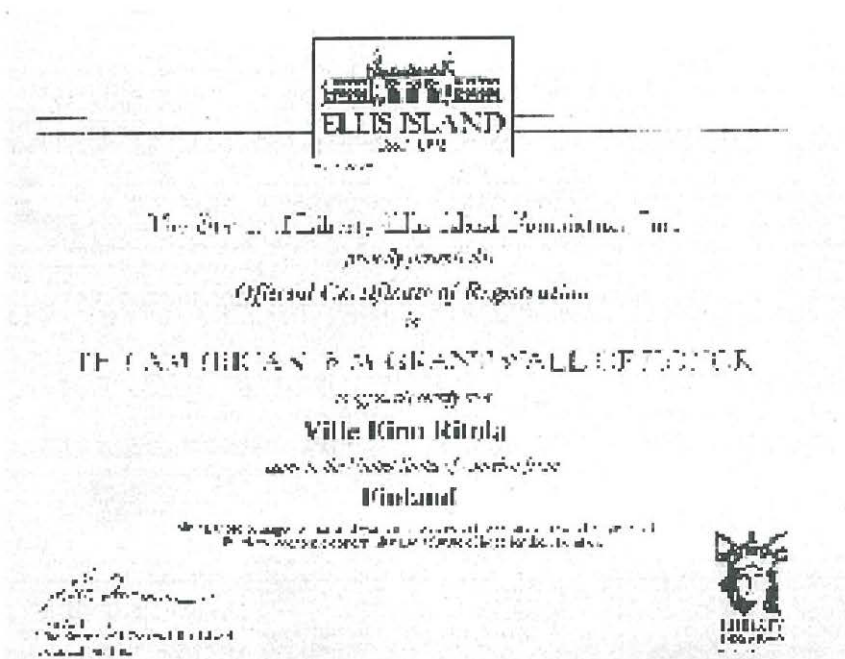
MUISTOMERKIT JÄÄVÄT

Kuva: Perseinjoki

Vile Ritola Perseinjöellä vuonna 1978 paljastetun juoksijapatsaan on tehnyt kuvanveistäjä Maija Nuotio. (Perseinjoki)

Vile Ritola on saanut nimensä Ellis-saarella New Yorkin edustalla olevan siirtolaismuseon seinään. (Perseinjoki)

YLIMÄÄRÄINEN ELÄKE JA KIRJA

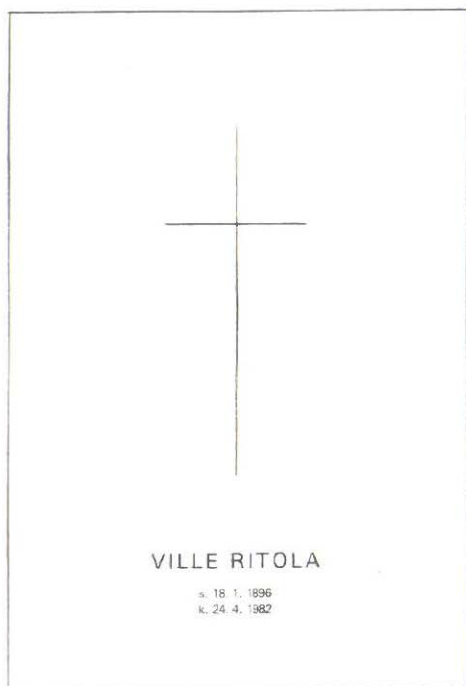
Vuonna 1972 Suomen valtio myönsi Ville Ritolalle ylimääräisen eläkkeen. Opetusministeri Marjatta Väänänen ilmoittamassa asiasta Ville ja Liisa Ritolalle, vasemmalla Paavo Nurmi. (Peräseinäjoki)

Vuonna 1974 ilmestyi Ville Ritolan muistelmateos "Pantiin Ritolaksi". Lasse Viren tervehtiinässä Ritolaa. Takana Viljo Huhta ja edessä Heikki Liimatainen, molemmat Pariisin olympialaisiin osallistuneita. (Peräseinäjoki)

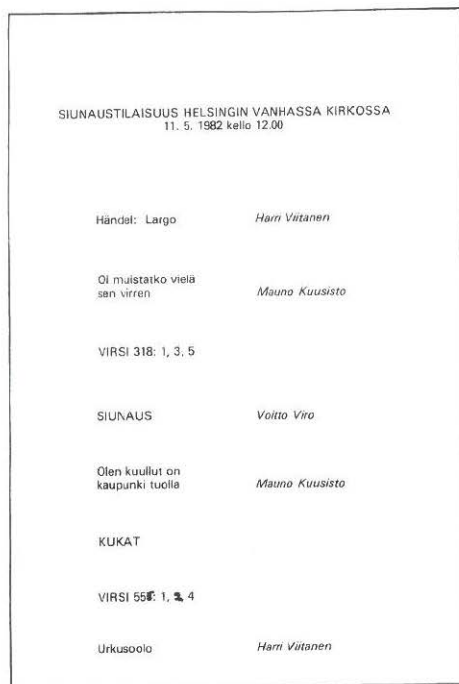

Ville Ritola juhli 85-vuotispäivittään Teneriffalla vuonna 1981. (Urheilumuseo)

VIIMEINEN JUOKSU

Kuva: Peräseindjoki

Kuva: Peräseindjoki

Olympiavoittajat laskevat Helsingin Vanhassa kirkossa seppeleen Ville Ritolan hautajaisissa 11.5.1982, vasemmalla Lasse Viren, Ilmari Salminen. Ville Ritola on haudattu Peräseindjoelle. (Urheilumuseo)

RITOLAN PERINTÖ

Kuva: Peräseinäjoki

Ville Ritolan ajatuksia harjoittelusta ja kilpailuista

- Juoksijan on aloitettava harjoitus jo 14 vuoden ikäisenä.
- Nuori tarvitsee keveän harjoituksen, mutta kuitenkin on harjoiteltava kaksi kertaa päivässä; aamulla ja illalla.
- Asmuharjoitus on edullista.
- Nuorena harjoitus vaikuttaa paremmin kuin myöhemmin.
- Suomen ilmastossa on kyllä tekemistä, mutta siitä huolimatta olisi mentävä ulos harjoittelemaan talvellakin, oli ilma mikä hyvänsä. Varusteet otatte vain sään mukaan.
- On juostava lyhyitä matkoja 100 metriä, 200 metriä, varttimallia, puolta mailia ja murtomaata ja metsää on käytettävä hyväksi niin paljon kuin mahdollista.
- Vuosi vuodelta on rakennettava oma pohjakunto lujaksi, samoin kuin talokin rakennetaan hyväälle pohjalle.
- Poliittikkaa ei saisi sekoittaa urheiluun, ei ainakaan olympialaisiin.
- Jälkisyytöksien teko urheilussa ei ole oikein. Jos ei kilpailussa ole kunnossa, on se oma syy.
- Urheilijan tulee osata häviitä ja voittoja. Käättä on annettava reilusti voittajalle, mutta voiloista ei saa tulla yipeäksi.

(Peräseinäjoen Joulu 1969)

VILLE RITOLAN 100v. JUHLAJUOKSU

24. PERÄSEINÄJOKI LENKKI

Vappuna 1.5.1996 klo 13
(kävelysarja klo 11 lähtien)

SISÄLTYY:

UUSI JUHLAMITALI

huolto, tavarapalkinnot+pytyt parhaille, runsaasti arvontapalkintoja...

...kaikkien osanottajien kesken arvotaan 28" NICAM-STEREO-TEKSTI TV.

Järjestäjä:

Peräseinäjoen Toive ja Peräseinäjoen kunnan liikuntatoimi.

Yhdyshenkilöt:

Matti Toivonen p. 964-4174641
Pekka Hautamäki p. 964-4181111

Ville Ritolan muistoa vaalitaan Peräseinäjoella vuosittaisena juoksupahtumana.

"PANNAAN RITOLAKSI !"

Pannaan ritolaksi

Ville Ritola, Perseiniöjen sutena tunnettu 1920-luvun suurjuoksija on päässyt maaliin.

Jäljellä ovat enää vain suuret miinut, jossa synnytyneillä sekä saavutusten siivittämät suonnot, esimerkiksi -pannaan ritolaksi.

1896 syntynyt Ritola muutti nuorena vanhempiensa kanssa Yhdysvaltoihin. Urheilun hän aloitti toissaan verratien myöhään, vasta 23-vuotiaana.

Vuonna 1924 pidettyjen Pariisin olympialaisten läheisessä Ritola oli jo niin nimekkäs juoksija, että Suomen Olympiakomitea kussui hänet vanhaan kotimaahan valmentautumaan. Yhdyväällä tarjosi kansalaisoikeuksia ja muutakin etuja, mutta Ritola valitsi Suomen.

Pariisissa Ritola voitti kultaa kymppilä ja esteissä. 5000 metrillä hän oli Paavo Nurmen jälkeinen toinen. Lisäksi Ritola kuului joukkueisiin, jotka toivat Suomelle kultamitalin 3000 metrin ja maastojuoksan joukkuekilpailussa.

Amersterdamissa, neljä vuotta myöhemmin, Ritola voitti 5000 metrin kultamitalin ennen Nurmea, mutta hävisi tälle kymppillä.

Ritolan ennätykseksi puolella peninkulmalla jäi 14.23,2 ja kymppillä 30.19,2. Kovin monet suomalaiset eivät niitä silta vielä tänäänkään, nopeiden tarytysten aikakaudella.

Jos Ritola olisi ajatellut enemmän omaa etuaan kuin Suomen parasta, hän olisi syksyllä 1923 hyväksynyt Yhdysvaltain kansalaisuuden ja juossut

suurjuokkunaan amerikkalaisessa paidassa.

Suomi palkitsi kehnosti Ritolan isänmaallisuuden. Sairaututtuaan hän joutui elämänsä pirkkään vaikeissa olosuhteissa New Yorkissa. Vasta 1960-luvulla Ritola kutsuttiin - Nurmen aloitteesta - vanhaan kotimaahansa, jossa hän sai verratä ansaittuja eläkepäiviä vailla suuria taloudellisia huolia.

Urheilusta kiinnostuneet tuntevat Ritolan uran muutenkin; se, jotka eivät urheilusta pitäneet, eivät valitane Perseiniöjen sudestakaan. Ritolan elämäntarinaa ei kannattaisikaan tässä esitellä, eilei se tarjoaisi opetusta meille kaikille.

Ritola kohosi suureksi voittajaksi pannaamalla ritolaksi. Hän voitti vaikeudet yrittämällä. Hänestä henkilöityi siinä, joka ennen oli omanansa suomalaisille, niin urheilijoille, työmiehille kuin korvenraivaajillekin.

Nykyisin monien maiden urheilijat tuntevat suorasammilla kuin suomalaiset. Vain harvat suomalaiset urheilijat haluavat itse panna ritolaksi; monet ikään kuin odottavat, että joku muu tekisi heistä suuria voittajia.

Eikä railakasta pannaan ritolaksi -henkesä tunnu liiemmältä olevan urheilun ulkopuoleltaakaan. Yrityksien riemu ja kaiken voitettava siinä näyttävät olevan katomassa tästä maasta. Jos niin käy, mitä Suomesta jää jäljelle? □

(Suomen Kuvatehti 1982)